

Miroslav Volf, *Javna vjera. Kako bi Kristovi sljedbenici trebali služiti zajedničkom dobru.*

S engleskoga preveo Zoran Grozdanov, Ex libris, Rijeka, 2013., 185 stranica

Miroslav Volf, jedan od najvećih živećih protestantskih teologa, postao je poznat svjetskoj javnosti 1996. kada je objavio knjigu: *Isključenje i zagrljaj* (hrvatski prijevod: Stepress, 1998.). Također, zahvaljujući izdavačkoj kući Ex libris, dostupna je u hrvatskom prijevodu i njegova knjiga: *Zrcalo sjećanja: ispravno pamćenje u nasilnom svijetu* (2012.).

Svjedoci smo sve veće polarizacije u javnom životu u pokušaju da se ispravno misli i odredi odnos između vjere i društva. Općenito govoreći, postoje dvije verzije pristupa spomenutom problemu: laicistička i pluralistička. Laicistička verzija zahtijeva strogu privatizaciju vjerovanja i smatra da vjera nema što tražiti u javnom životu. Nasuprot tomu, pluralistička verzija ne izganja religiju iz javnosti, nego je sili na javno suočavanje s konstitucijskim pluralizmom religija i svjetonazora u društvu.

U tome kratkome svesku pod naslovom – *Javna vjera.*

Kako bi Kristovi sljedbenici trebali služiti zajedničkom dobru – Miroslav Volf zastupa stajalište da religiozni ljudi trebaju biti slobodni unijeti svoje vizije dobrog života u javno područje – u politiku kao i u druge aspekte javnoga života. On pokušava odgovoriti na tri jednostavna pitanja: Na koji način kršćanska vjera pogrešno funkcionira u suvremenom svijetu i kako bi se trebali suočiti s tim pogrešnim funkcioniranjem (poglavlja 1 – 3)? Koji bi trebao biti glavni predmet zanimanja Kristovih sljedbenika glede dobrog života u današnjemu svijetu (poglavlje 4)? Kako bi Kristovi sljedbenici danas trebali ostvariti svoju viziju dobrog života u današnjemu svijetu, u odnosu na druge vjere i zajedno s različitim ljudima s kojima žive pod krovom jedne države (poglavlja 5 – 7)?

U prvom dijelu knjige pod naslovom – *Suprotstavljanje pogrešnom funkcioniranju vjere* – autor polazi od tvrdnje da je kršćanstvo (skupa sa

židovstvom i islamom) proročka religija koja, za razliku od mističnih religija, želi popravljati svijet i pomagati razvoju ljudskog bića. Pritom se osvrće na dva fenomena pogrešnoga funkcioniranja vjere: jalovost vjere i prisilnost vjere. Odlučno odbija tezu po kojoj bi kršćanstvu bilo inherentno nasilje i isključivost. Veći dio nasilja počinjenog u dvadesetom stoljeću – najnasilnijem stoljeću u ljudskoj povijesti – učinjen je u ime sekularnih razloga. Ispravno shvaćena, kršćanska je vjera aktivna vjera, angažirana u svijetu na neprisilan način – kao ona koja potiče ljudski razvoj, daje pojedincu moralno vodstvo u složenome svijetu i okvir smisla života i djelovanja.

U drugom dijelu sveska pod naslovom: *Angažirana vjera*, Volf opisuje način na koji se kršćanska vjera odnosi i može odnositi spram kulture kao cjeline (vidi poglavlje 5). Kršćani, smatra on, sudjeluju u kulturalno određenim praksama, ali ih oblikuju na osnovi svojih prevladavajućih vrednota – ukorijenjenih u objavi Boga u Isusu Kristu. Iz toga slijedi da nema jednoga načina na koji se vjera možemo odnositi prema danoj kulturi, već postoje brojni načini unutarnjeg prihvaćanja, preobrazbe ili promjene određenih

aspekata dane kulture. Živjeti kao kršćanin znači neprestano unositi razliku u danu kulturu bez istupanja iz te kulture. Ovaj stav možemo sažeti sljedećim riječima: Nije evanđeoski iskradati se iz svijeta, uzdizati se iznad svijeta ili se suprotstavljati svijetu, nego ostati u svijetu angažiran za zajedničko dobro. Autor, također, smatra da će kršćani u budućnosti vjerojatno više utjecati s društvenih rubova, a ne iz središta moći.

U završnom dijelu knjige Volf iznosi svoju ključnu tezu: kršćani imaju dobre razloge da podrže pluralizam kao politički projekt (vidi poglavlje 7). Stoga predlaže da bi ljudi vjere trebali prakticirati “hermeneutičko gostoprimstvo” glede svojih svetih tekstova. Takvo gostoprimstvo neće voditi sveobuhvatnom suglasju između različitih religijskih zajednica, ali će takva hermeneutička razmjena pomoći ljudima vjere da bolje razumiju svoje svete spise i svete spise onoga drugoga, te da se vide kao suradnici, a ne kao suparnici u borbi za istinu, i da više poštuju ljudskost onoga drugoga prakticirajući međusobnu dobrotvornost.

To je alternativa koju Volf suprotstavlja religijskom totalizmu i sekularnom isključivanju religije iz javnoga

područja. Javna vjera, kada djeluje iz svoga iskonskoga središta, može promicati viziju ljudskoga rasta i služiti zajedničkome dobru. Možemo se ovdje prisjetiti da poznati njemački filozof J. Habermas slično razmišlja kada kaže: "Zabranjeno je političko poopćavanje sekularističkoga svjetonazora. Sekularizirani građani ne smiju načelno nijekati religijskim slikama svijeta potencijal za istinu niti smiju vjernicima sugrađanima osporavati da u religijskom jeziku

daju svoje priloge javnim diskusijama."

Za hrvatsku javnost ova knjiga dolazi u pravi trenutak jer je mnogo nesnalaženja, manipulacija i pogrešnih interpretacija glede društvene ili političke dimenzije vjere. Miroslav Volf nudi teološki utemeljen i uvjerljiv odgovor na problem 'javne vjere' i zato njegova razmišljanja predstavljaju veliki doprinos bistrenju odnosa između vjere i društva, vjere i politike.

Andjelko Domazet